

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő

Egyéb hirdetésekénél:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fel oldal 16.— | nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A kath. tanítók kérvénye a magyar képviselőházhoz.

A kath. tanítók országos bizottsága a nem állami tanítók fizetés-rendezése tárgyában a következő kérvényt nyújtotta be a képviselőházhoz:

30/1903 sz.

Mélyen Tisztelt Képviselőház!

A magyar kath. tanítók országos bizottsága tizenhétezer kath. tanító nevében alázattal fordul a Mélyen Tisztelt Képviselőház elé, hogy igazságos kérését kegyesen teljesíteni méltóztassék.

A Mélyen Tisztelt Képviselőháznak 1903. évi február 14-én tartott ülésén nyújtotta be Lukács László pénzügyminiszter úr ő nagyméltósága az állami tisztviselők illetményeinek újabb szabályozásáról szóló törvényjavaslatot, a mely az állami tanítók illetményeit is a mai idők igazságosabb fölfogásának megfelelőleg szabályozza, az állami rendes tanító kezdő fizetését 1400 koronában állapítván meg.

Mélyen Tisztelt Képviselőház! Örömmel látja kath. tanítóságunk az említett törvényjavaslatban az állami tanítók fizetésének ezen méltányos rendezését, de mélyen fáj kath. tanítóságunknak az, hogy ugyanezen törvényjavaslat teljesen megfelelnek a nem állami alkalmazásban levő tanítók fizetésének javításáról, küzdelmes sorának enyhítéséről, mintha ezek a nem állami tanítók nem is a magyar nemzeti nevelést és oktatást szolgálnák.

Az állam ugyanazon szakképzettséget kívánja a telekezeti iskolák tanítóitól, ugyanazon kötelességeket és terheket ró rájuk, mint az állami tanítókra. És az említett törvényjavaslat mégis meghagyja őket az 1893. évi XXVI. t.-cz. rendelkezésénél, mely csak 400 ftig való fizetékiegészítésre biztosít államegélyt, míg az állami tanítók ugyanazon terhek viselése mellett, az államnak teljesített ugyanazon szolgálat díjazására jelentékeny jobb sorsban részesülnek.

Ha ez a törvényjavaslat törvényerőre emelkednék a nem állami tanítók illetményei hasonló szabályozásának mellőzésével, ezekben méltán idézné elő a törvényhozásnak egyoldalú intézkedése a hazai közoktatásügynek megzsidbasztását eredményező csüggedést és elégtelenséget.

Mélyen Tisztelt Képviselőház! Tizenhétezer kath. tanító rendületlenül bizva a Mélyen Tisztelt Képviselőház igazságérzetében, alázattal arra kéri a Mélyen Tisztelt Képviselőházat, hogy az 1893. évi XXVI. t.-cz.-et akként módosítani méltóztassék: hogy az illetékes főhatóság kívánságára a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter kivétel nélkül minden nyilvános iskolában működő tanító fizetését az állami tanítókéval egyenlő összegig kiegészíti.

Alázatos kérésünk ismétlése után, hazafias tisztelettel maradtunk

Budapesten, 1903 április 2.

a magyar kath. tanítók országos bizottsága nevében,
a Mélyen Tisztelt Képviselőháznak alázatos szolgálói:

Dr. Steinberger Ferencz s. k., *Ember Károly* s. k.,
nagyvárad apátkanonok, a bizottság egyházi elnöke, a bizottság világi elnöke.

Számborovszky Rezső s. k.,
a bizottság elnöki titkára.

Az iskolai és tanítói választások színhelye.

A kath. iskolák adminisztrációjának minden részletére kiterjedő rendtartási szabályzat hiányzik és emiatt sok mindenféle törvényellenes eljárás történik. Egy helyütt biztos nélkül történik meg a tanítói választás, másutt az államegélyben részesülendő tanító megválasztásának jóváhagyása az egyházhatóság elkerülésével elsősorban az állami kormányzatnál kérelmezte-

tik és sokszor úgy a tanító, mint az iskolaszéki választás az illetékeségi helyen kívül megy végbe.

Hogy minő jogon? azt nem lehet másnak magyarázni, mint önkénykedésnek, mely sem tansót, sem utasítást nem akar elfogadni. És ha azután a dolgok komoly elbírálás alá esnek, akkor kész az érzékenykedés s ebből kifolyólag a tekintély veszélyben forgásának előretelése. Már pedig a tekintély megóvására az a legegyszerűbb út, ha az utasításoknak megfelelően járunk el, vagy ennek hiányában felsőbbhatóságunktól útmutatást kérünk.

Megtörténik ugyanis sok helyen, hogy úgy a tanító-, valamint az iskolaszéki választást illetékeségi helyen kívül tartják meg. Így, teszem, a leányhitközségek tanítóit és iskolaszékeit az anyahitközségben választják. Helyes ez?

Bátran felelhetem, hogy semmi körülmények között sem helyes ez eljárás.

Ha egyes hitközségek iskolájukat akár önmaguk, akár a polgári községek hozzájárulásával tartják fenn, a hívők nemcsak mint az egyház tagjai, hanem mint az állam kötelekeiben működő polgárok sem kényszeríthetők arra, hogy jogukat másutt gyakorolják, mint ott, a hol annak terheit viselik. E jog gyakorlataiban meg nem rövidíthetők azáltal, hogy más községbe mennek akár tanítót, akár iskolaszéket választani. *Sőt* többet mondok, *nem is köteles tudomásul venni* az oly hirdetést, mely a választás helyszínét illetékeségi helyen kívül helyezi, de igenis jogában áll bármikor azt megfőlebbezni, már azon egy okból is, mert korlátozva volt jogának gyakorlásában. Igaz, hogy a püspöki rendtartásnak az iskolaszéki választásra vonatkozó 8 §-a a választás *helyére* nézve nem nyújt kellő tájékoztatást, de minden kétséget kizárólag magában foglalja azon föltevést, hogy az másutt nem történhetik, mint csakis ott és azon a helyen, a hova a tanítót és az iskolaszéket választják. És így a választás helyének meghatározása csakis a választó községre vonatkozhatik, legyen erre a célra akár az iskola, akár a községháza helyiségül kijelölve.

A rendszabályok intencióival teljesen ellentétesen jár el az az elnök, ki a választás helyszínének meghatározásában oly szabad gyakorlatot folytat, hogy azt az illetékes községen kívül eső helyre tüzi ki. Ez ellenkezik a méltányossággal, ellenkezik a polgári jog gyakorlásával és lohasztja azt a szeretetet és áldozatkészséget, melylyel a hitközség tagjai iskolájukat főtartják és azt fejlesztik. Veszedelmes dolog, ha a lelkes vagy bárki is, akár a polgári, akár a hitközségi tagokkal szemben oly rendelkezést tesz, melyet a szabályzatok teljesen nem fődöznek.

Az iskolaszéki választások iránt a hitközségi terhek fokozatos emelkedésével mindinkább nagyobb érdeklődés mutatkozik. Ebben az ügykörben előjövő teendőknél kerülni kell tehát a visszavonást előidézhető dolgokat és minden tényezőnek

azon kell lennie, hogy az ügyek vezetése, elbírálása a törvény és rendtartás követelményeinek megfelelően, a polgári jogok gyakorlásának korlátozása nélkül történjen. Mert ha azután elégtelenség támad, akkor korántsem védekezhetünk a tekintély ellen törő támadásokkal szemben, a minék előtérbe vonulását egyedül magunknak köszönhetjük és el kell tűrnünk akár a törvény más irányú intézkedését, akár a rendtartás helyes értelmezését, a mely a felsorolt esetekben mindig oda irányul és máshova nem is konkludálhat, mint arra, hogy úgy a tanítói választások, valamint az iskolaszéki választások csakis azon helységben ejthetők meg, a hova a tanítót vagy az iskolaszéket választják. Más helyre kijelölt választáson megjelenni az iskolát főtartó község tagjai nem kötelezhetők, mert az ellenkezik a polgári jog szabad gyakorlatával, a mely e tekintetben nem korlátozható. Analog eset, hogy úgy a község elüljáróságát, valamint a bírót nem a jegyző tartózkodási helyén, hanem azon községben választjuk, a hova tartozandó elüljáróságról és bíróról van szó. És a főszolgabírónak kötelességeben áll a helyszínen megjelenni, de választás czéljából a választó közönséget nem rendelheti a főszolgabírói székhelyre.

Ennyit az igazság érdekében.

Esztergom.

Bertalan Vincze.

Reformáljuk a beszéd- és értelemgyakorlatokat!

Hazánkban több vezérkönyv öleli föl a beszéd- és értelemgyakorlatok anyagát. Egyik lerántja a másikat. Mindenféle hibákat fedeznek föl egymásban. Azt mondják: itt az anyag elrendezése czéltalan és rossz, ott nem fordítanak kellő gondot az összetartásra, amott nem haladnak concentrikus menetben, másutt ismét ninesenek tekintettel az osztott és osztatlan iskolákra; az egyiknél a tananyag földolgozása nagyon nehéz, a másik az erkölcsi képzésre nem fordít kellő gondot stb. stb.

Tehát egyik sem jó? Bizony egyik sem fektette a tanítást lélektani alapra, mindegyik csak üres beszédgyakorlat. Mert mit teszünk? Szemléltetünk néhány tárgyat vagy természetben, vagy képben, vagy mintában. A *tanító* mutat, a gyermekek beszélnek arról, a mire figyelmeztették, a nyert képzeteket rendezik és összefoglalják egészszé. A következő órán a már tanult hidat képeznek az új anyaghoz. Ez az egész, azt hiszem híven mondtam el.

A beszéd- és értelemgyakorlatok mai tanításánál csak a látási érzékkel foglalkozunk. Miért hanyagoljuk el a többit? Miért csak beszédgyakorlat? Számos iskolában sok lelkiismeretes tanító összeköti a rajzzal is. Azt azonban ne kutassuk, vajon az ilyen rajzzal megvilágítottuk, vagy pedig elhomályosítottuk-e tanításunkat?

A gyermek dolgozik képzetekkel, melyekkel nem ő, hanem tanítója rendelkezik. Mi ennek a következménye? «Positiv eredmény a vizsgálaton, negatív eredmény az életben». Mennyire más eredménye van a technikai iskoláknak, mennyivel nagyobb hatással vannak az életre, mert nemcsak «szavakkal dolgoznak».

Mit szóljak a tananyag megválasztásáról? Kivághatunk a közvetlen közelből, a tanteremből, kimegyünk az udvarra, az utcára, benézünk a templomba és község házára, azután kimegyünk a kertbe, a rétre és az erdőbe. Mily rengeteg anyagot akarunk földolgoztatni és nem tesszük föl magunkban e kérdést: vajjon helyes-e ez a kísérőeszközös anyag? Vajjon nevelő-eszköz-e a képzetek ily tömege? Az ily tanítással legföljebb azt érjük el, hogy a tanuló minden tárgyról tud valamit, de veszszük észre mily ingadozó a talaj, mily bizonytalan az alap, a melyen áll. Ezt a felületességet a gyermek minden tanítás nélkül is elsajátította volna. Jól tudjuk, hogy nem a sokféle, hanem a kevésnek mélyreható fölfogása mozdítja elő a szellemi fejlődést és vezet célhoz. «Nem felületes tudás, hanem azon képesség, hogy a tárgyakat lenyegők, alakjuk és jelentőségük szerint fölfogja, kell, hogy célját képezze a beszéd- és értelemgyakorlatoknak.»

Tehát hogyan tanítsunk? Figyeljük meg az embert és azt: hogyan jut ismeretekhez? Érzékszerveink kapuk, melyeken át a külvilág lelkünkbe nyomul. A lélek a benyomásokat elfogadja, öntudatunkba hozza, megerősíti, érzetökké, képzetökké, fogalmakká, ítéletekké, következtetéseké fejleszt. Az észszerű gyakorlati pedagógia tehát nemcsak a lelket, hanem az érzelmi ingereket is megfigyeli. Az érzelmi észrevételnél működő fölfogó erő, a mely a fölfogott dolgot öntudatunkba hozza s az anyagot a lélekbe vezeti, fejlesztethető. *Valamennyi* érzékszerv képzése szükséges, hisz nem szenved kétséget, hogy valamely tárgyat annál jobban ismerünk meg, minél több érzékszervet vettünk igénybe. Most a beszéd- és értelemgyakorlatok alatt csak a látás-érzék gyakorlatul, elég helytelenül, mert ez magában veve nem elegendő a tárgyak helyes fölfogására és megítélésére. Hogy példával szolgáljak. Mennyire csalódik az épszemű ember megváltozott körülmények között, pl. az alföldi ember a Kárpátok között. Meg tudja-e mondani a hegynék hozzávetőleges magasságát, vagy egymástól való távolságát? Azt hiszem nem.

Egy érzékszervnek kizárólagos ápolása elhibázott dolog, valóban csodálatos, hogyan tudunk ily egyoldalú tanítás mellett annyi ideig kitartani? A túlterheléssel mentem a tanítóságot. Minden tanító tanult lélektan és tudja, hogy minden érzék anyagot visz a léleknek, tehát miért nem viszi igénybe valamennyit egy tárgy fölfogásánál? A legfontosabb mindenestre a *látás-érzék*, mely közeli és távolabbi észrevételeket közvetít, mely a fény, szín, távolság és térbeli viszonyokról ad fölvilágosítást. Minthogy észrevételei

maradandók, azért elsőrendű fontosságú. Csalódik az, a ki azt hiszi hogy a szem fejlesztésére elegendő, ha megnézzük a tárgyat és ha elmondjuk a látottakat. A szó más érzék-e. Nehez annak konstatálása, hány gyermekben költi föl a szó azt a képzetet, a melyet fölkelteni akar, azért ne használjuk a szót akkor, mikor nem teljesíthet tökéletes szolgálatot.

A *tapintás* képezhetőségét a vakokon tanulmányozhatjuk. Ezt is elhanyagoljuk. Az életben az erősebb legyúrja a gyengébbet, ugyanezt tapasztaljuk itt is: a látás-érzék mindegyiket legyúrta. Alább meglátjuk, miképen lehet azt nevelni.

A *hallás* akkor keletkezik, ha a tárgy nyugvóhelyét elhagyta. A lélek közvetve, hang által nyer tudomást a mozgásban levő tárgyról, hogy azután az ész segítségével biztos következtetésekhez jusson. (Meg tudjuk különböztetni a szögletes testek gurulását a gömbölyűekétől.)

Az *ízlés* és *szaglás* alárendelt jelentőségű, de nem minden fontosság nélküli. Tudomást szerzünk oly dolgokról, melyeket nem tapinthatunk meg nagy távolságuk miatt, melyeket sem nem hallhatunk sem nem láthatunk. A testet megőyják ártalmatlan anyagoktól s azért azok ápolása szintén kívánatos.

Mindezekből láthatja a tanító, hogy az oly szemléleti oktatás, mely csak a látás-érzékkel dolgozik és e közben csak a szót használja, nagyon is hiányos. Minden érzéknek megvan a maga sajátos eszköze a fölfogás-, elvonásra és visszaidézésre s mindegyik ilyen eszköz nagy jelentőségű. A tapintás-érzéknek eszköze a megtestesítés, a látásnak ezen kívül az alak, a fény és szín, a hallásnak a hang.

Kezdetből fogva a szó volt az uralkodó, mert a legkényelmesebb ily eszköz. Később belátták, hogy ez bizony nem elegendő és mintákhöz meg képekhöz folyamodtak, hogy ezek is segítséget nyújtsanak céljuk elérésében. Hogy a szó nem mindig legalkalmasabb a képzetek közvetítésére, mutatja a sok illusztráció és képes levelezőlap. Mennyivel másképen világítanak azok meg egyes dolgokat! Mi, a szó emberei, arra sem vagyunk képesek, hogy valamit alaposan megfigyeljünk. Hányszor esett meg velünk valamely kávéházban, hogy egy egész halmaz képeslapot átböngészünk s távozáskor már azt sem tudjuk, mit láttunk? A szemléleti oktatás leginkább abban hibázik, hogy a percepczió, absztrahézió és reprodukézió folyamatoknál nincs tekintettel az érzékszervek sajátosságaira. Ha azt akarjuk, hogy ebbeli tanításunk intenzív legyen, ügyeljünk:

1. hogy azt valamennyi érzékkel fölfogjuk,
2. hogy a fölfogott dolgot indokoljuk,
3. hogy a fölfogottat megtestesítsük (anyag-mintázás),
4. hogy a nyert képzeteket síklapon visszaadjuk (rajzolás),
5. hogy a nyert képzeteket szóval is visszaadjuk (leírás, elbeszélés), végül

6. hogy a képzelőtehetséget fejlesztjük.

Az *első* pontra vonatkozólag megjegyezzük, hogy valamennyi érzékszerv képzése, mint azt már fentebb is láttuk, elsőrendű kötelességünk.

A *második* fokozat is fontos, mert a gyermek előtt minden talányszerű, a megfejtést élénk figyelemmel kíséri. De a feleletet ne adjuk a gyermek szájába!

A *harmadik* fokozat a mintázás. De nem így: «Végy egy darabka agyagot, csinálj belőle golyót, egy kissé nyomd meg, csinálj fönt és lent egy-egy kis mélyedést, tedd bele a szarát». Hanem: kitézzük a feladatot, mondjuk az almat, melyet eldugunk, hogy kénytelen legyen emlékezetből dolgozni. Nem a cél elérése, hanem az ehhez vezető fáradságos és mégis örömteljes út kezezi benne a képzőt. A két első fokon gyűjtött ismereteit, ily ismereteket, a többen megtestesíti azokat. Mikor a mintázáshoz fog, látjuk hiányos ismereteit, ily ismeretekkel bocsátottuk volna tovább. Ezt nem érezte volna meg? A gyermek a hibákat és hiányokat is megtestesíti és ha összehasonlítja a feladattal, van alkalmát azokat kigazítani, illetve pótolni. Ismételt kidolgozás mindjobban megvilágítja és megerősíti a képzeteket.

A mintázás után nem megyünk át azonnal a rajzolásra, hanem létesítünk egy kis átmenetet. Nevezetesen: az illető tárgyat homokba nyomjuk (de nem a tanulók szeméi előtt) és eltaláltatjuk: minek a nyoma az? Ezután az illető tárgyat a homokba tesszük (de már nem nyomjuk bele) és megjelöljük a határt. A nyomot ismét összehasonlítjuk a tárggyal és a mélyebb nyommal. E nyomot a papírra veti: *rajzol*. Eléinte megengedjük az utánmérést, később ezt sem. Az emlékezetből való rajzolás ellen a rajz-tanítók fognak protestálni, mert merőben ellenkezik a mostani rendszerrel. Nem vitatkozom velük, de ajánlom, tekintsek meg a zwickau-i, berlini és hamburgi iskolákban az említett rajztanítás lefolyását és eredményét s meg vagyok győződve, hogy maguk fogják haszontalan, gépies és semmitjelentő tanításukat elítélni. Tudok reá példát itt Budapesten. Mi egy tárgy alakjának lényegéből, indokolásából indulunk ki, tehát belülről kifelé, a lényegből a jelenségre. A tanuló egyedüli segítsége, hogy rajzát összehasonlíthatja a tárggyal s mindaddig javít rajta, a míg csak szükséges.

Azután átme gyünk az *ötödik* fokra, a képzeteknek szóval való visszaadására, elbeszélés, leírás, összehasonlítás, indokolás és következtetés által. Alkalmat adunk a fogalmazásra is. Elbeszélheti saját tapasztalatait, elmondhatja a látottakat és a tárgy készítését. De megelégedhetünk a szóbeli reprodukcióval is. Tanulnak énekeket, verseket és talányokat, melyek a tárgyra vonatkoznak, a nélkül, hogy azokat közelebbről megbeszéljék.

Az *utolsó* fokozat a képzelőtehetség működése. Készítünk egy egyszerű golyót s belőle külön-

féle nagyságút, melyeket ismét összekötünk, mondjuk gyöngysorra. Minden tárgyból készí- tünk számtalan új meg új alakot s így bő alkal- mat adunk végtelen gazdag fantáziánk nyilván-ulására. Ez az utolsó, de egyike a leghaszno- sabb fokozatoknak.

«Az ember ismerő és tevékeny lény.» Az ismerőtehetség fejlesztésére írta Pestalozzi a szemlélés abc-jét; a gyakorlati ügyességek meg-írását Fröbel vállalta magára. Érvényesülnek ezek tanításunkban? Megtaláljuk-e a beszéd- és értelemgyakorlatokban? Nem. Hasonlítsa valaki össze az ezen cikkekcskében felsoroltakat a mostani tanításunkkal és a képzeletben keressen föl oly iskolát, hol gépies emlézés az uralkodó és gondoljon oly iskolára, a hol ily intenzív a szemléleti oktatás. Nem félek az ítélettől.

Jövőre elmondom egy ily tanórának lefolyását, a mint azt Zwickauban láttam.

Augusztin Imre.

Közoktatási reform Angliában.

(Folytatás.)

Ezek a képviselők, a kik mint tudjuk, katholi- kus ország követői s jó katolikusoknak tartják magukat, a tárgyalás alkalmával olyan módon viselkedtek, hogy az angol és az ír püspökök megbotránkoztak rajta. Azzal vádolták ugyanis őket, hogy anglia zsoldosai s nem törődnek Ir-ország önkormányzatának megvalósításával; mintha bizony ez a püspöktől függne. Ez az elő- ítélet okozta első sorban, hogy a püspökök boszan- tására *Dillon* képviselő, az írek egyik fővezetője ellene nyilatkozott a felekezeti iskoláknak. Érde- kes volt olvasni, hogy a katolikus *Dillon Bal- four*, a protestáns miniszterelnök fényesen meg- ezáfolta. *Dawitt* ir képviselő szintén a javaslat ellen volt, a melyet kizárólag és egyoldalú al- gír nemzeti szempontokból bírált meg, semmibe sem véve a vallási momentumokat. Akadtak azon- ban az írek között okos és higgadt emberek is. *Bealy* képviselő például nagyon ékesszólóan fej- tette ki, hogy hazájának ősi katolikus vallása előtte sokkal többet nyom, mint Irországnak szabadsága és önkormányzata; ezt nem akarná megvásárolni a legutolsó ir gyermek lelkének árán; már pedig a felekezetenlküli iskola éppen ezt veszélyezteti, míg az angol kormány a hit- vallásos iskolának őszinte barátjának bizonyult.

Az ir közoktatás ügyében *Vanhan* bíbornok újból felszólt. 1902 októberében *Redmond*, szintén neves ir képviselőhöz levelet intézett a melyben azt fejté ki, hogy az egész közoktatási reformban a főkérdés tulajdonképen ez: szabad- ságában áll-e az angol nemzetnek, nyilvános nép- iskoláiban pozitív kereszténységet tanítani. Azt is vitatja a bíbornok, hogy a nyilvános iskolákat nem szabad a felekezetenlküli, vagy a non-conformista szellemnek odadobni; az új törvény tehát nemcsak a lelkiismereti szabadságot biztosítja, hanem a

keresztény vallásnak is bástyája; egyben kéri *Redmondot* az Angliában ezrekre tehető ir gyermekek nevében, a kiket az angol püspökök a maguk gyermekeinek tartanak, s a kiknek lelki és testi jólétükről minden eszközzel, tehát a hitvallásos iskolával is gondoskodnak, hogy szavazza meg társaival egyetemben az új közoktatási törvényt.

Az ir képviselők azonban makacsodtak és nem szavazták meg, dacára, hogy *Vanham* felszólításához csatlakoztak az irországi püspökök s az Angliában tartózkodó ir származású papok is.

(Folytatása következik.)

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Angol kath. népiskolák. Az angol szabadságon sem arany mindaz, a mi fénylik. A törvény kimondotta ugyan 1829-ben az angol katolikusok emancipációját, de irányukban azóta is annyi jogtalanság maradt fenn, hogy több mint 7 évtized alatt sem sikerült mindannyiukat megszüntetni. Még 1901-ben volt például közbeszéd tárgya, hogy az angol koronázási eskü mennyi sértő részletet tartalmaz a katolikus vallásra nézve. Ehhez hasonló van nem egy közoktatásügyi tekintetben is. Az 1870. évi közoktatási törvény után pedig jó harmincz évig nem gondoltak a megszüntetésükre, vagy legalább nem volt alkalom a szóba hozásukra. Amaz év után például behozták a *School Boards*ok fölügyelete alá tartozó felekezetenkívüli népiskolákat, a javakra iskolaadókat vetettek ki, a melyeket minden felekezetre, tehát a katolikusnak is meg kellett fizetni, kivéve az anglikánokat, a kik államvallást képeznek s így iskolai adójuk a saját felekezeti elemi iskolák javára fordított. Most az angol közoktatás tudvalevőleg újabb reform alá kerül s a katolikusok máris erélyesen mozgolódnak, hogy iskolai adójuk az anglikánokéval egyenlő bánásmódban részesüljön. Azaz azt kívánják, hogy azt az általuk fizetett adót kizárólag a maguk hitvallásos iskolák javára fordíthassák, s ne legyenek kénytelenek saját pénzükön a felekezetenkívüli iskolákat tartani fenn. Az angol katolikusoknak pedig szokott teljesülni az óhajtasuk s ez esetben az a meggyőződésük, hogy az állam ne felekezetenkívüli iskolák javára szedjen adót, hanem tiszteljen elemi iskolájában minden felekezetet és az adógarasát.

EGYESÜLETI ÉLET.

Arvamegyei felekezeti s községi népiskolai tanító 1. hó 2-án értekezletet tartottak Turdossban, hogy az országban megindult s a felekezeti s községi tanítók javadalmazásának rendezésére irányuló mozgalomhoz csatlakozzék. Az előzőleg megtartott előértekezlet elnöke esetelvé az összejövetel célját, rámutat ama körül-

ményre, hogy a tanítók javadalmazásában évtizedeken át alig történt javítás s a mostani igények fokozódása, a tanítósgtól megkivánt társadalmi tevékenysége mellett, többé nem képes állásához mértén megélni. Jelzi, hogy nem talán úszköt dobni a tanítósg közé, nem elégtelenséget szítani s az állami tanítókkal szemben irigységszülte mozgalmat kifejezni, hanem méltányos s igazságos ügyünket a nemzet színe elé hozni, bajainkat feltárni s ezeknek orvoslási módját keresni jöttünk össze, Rámutat tanügyi törvényeinknek javadalmazásunkra vonatkozó rendelkezéseire s a 600 kor. minimum sérelmes voltára. — Ezen megnyitótan az elnöki szöveget elfoglalta *Zsoltoványk Ipoly*, e megye, de talán az ország tanítósgának is a neztora. Megható volt, midőn az ősz tanító, ki már 56 évig fáradhatlan munkása hivatásának s élő tanúja azon mostoha gondoskodásnak, melyben a hazai tanítósg több, mint félszázad óta részesül, konstetáim kénytelen azt a szomorú tényt, hogy a tanítók javadalmazása a jelenlegi társadalmi munkaköre néhez megélhetési viszonyok mellett alig mondható kedvezőbbnek, mint a szabadságharcz előtt. Attérve az összejövetel tárgyára, az értekezlet egyhangulag a következő határozati javaslatokat fogadta el: Mondja ki az értekezlet, hogy elérkezettnek látja az időt arra, hogy a mostani tanítói fizetés s viszonyok okozta igényekkel képest, ne csak az állami tanítóknak emeltessek, hanem egész vonalon minden nyilvános elemi népiskola tanítójának fizetése az állami tanítók fizetéséhez hasonlólag rendeztessek. E czélból: a) A megye valamelyik képviselője útján, vagy esetleg a vármegyei törvényhatóság útján az ország képviselőházához emlékirat intéztessek, melyben kérelmezzük, hogy az ország területén levő nyilvános elemi népiskolák tanítói és tanítónői számára kezdő fizetésül 1400 korona törvényileg biztosíttassék, mely a fizetési osztályokba nem tartozó tisztviselők VIII. csoportja fokozatát szerint emelkedjék. Ezen kérvény a jelenlevők által aláírassék. b) Az értekezlet megkéri a trsztenai s nemesztóvidéki tanítóegyletek érdemes elnökeit, hogy tekintettel az ügy sürgős voltára, hívják össze minél előbb közgyűléseiket, melyeknek egyöntetű határozatával megkérk Szepest egyházmegye főpásztorát, nagyméltóságú Sztracsányi Pál püspök urat, mint a főrendiház tagját, ez ügy jöndulató pártfogására. c) Ugyan csak ezen egyletek megkeresendők, hogy a Budapesten székelő kath. országos tanítóbizottságot hívják föl az országos mozgalom megindítására. d) Ha a kérvény esetleg megyei törvényhatóság útján terjesztik föl a képviselőházhoz, megkérendő a megye méltóságos főispánja ügyünk pártfogására. e) Közöltessék a mai értekezlet tárgya s intenziója a «Népnevelő» című tanügyi lappal. f) A tanítóknak erkölcsi kötelességül tétessék akár szóval, akár tóllal azon dolgozni, hogy a nagy társadalmat ügyünk igazának meggyerhessük. g) Ezen határozatok életbeléptetésére választassék egy 8—10 tagból álló végrehajtó bizottság. h) Végül az értekezlet az atonyi kartársáknak, mint a mozgalom indítóinak, kartársi üdvözlötet küld. A kérvényben említve van, hogy a fizetés csak készpénz lehet, melyet az iskolaferentörök szolgáltatassanak bé a m. kir. adóhivatalba, a honnan a tanító azt fölvenné; továbbá mindazon előnyök, melyek az állami tanítóknak biztositatni fognak, kiterjesztessenek a felekezeti s községi tanítókra is, nehogy a tanítósg között rangosztályok létesüljenek, egyenlenségek merüljenek föl, a mi bántólag hatna Magyarország népnevelésügyének fejlődésére. *Braniczky Mihály*, értekezeti jegyző.

Meghívó. A maroskerületi róm. kath. tanító-egylet 1903 ápril hó 29-én Köszvényesen, a róm. kath. iskolában tartja tavaszi vándorgyűlését, egybekapcsolva közgyűléssel, melyre az egylet tagjait tisztelettel meghívja az elnökség. A vándorgyűlés tárgysorozata: 1. D. e. 129 órákor szentmise «Veni Sancte»-val. 2. Bíráló tagok kiküldése. 3. Gyakorlati tanítást tart: főbíró: Pap Tamás plébános a hitanból, Kovács Dénes k. tanító a mértanból, Bajcsi Elek tanító a beszéd- és ért. gyakorlatból. 4. Elnöki megnyitó. 5. Felolvasást tart: Hajden Miklós és Bajcsi Elek B. Szav. 6. Kovács Pongrácz hódosi k. tanító. 7. A mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása. 8. Gyakorlati tanítások mel-

latása, 9. Indítványok tárgyalása, 10. A jövő gyűlés helyének megválasztása, a tárgysorozat megállapítása. Kélt Maros-Szent Györgyön, 1903 április hó 9-én. *Szendi Péter*, elnök. *Ósich István*, jegyző. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó, 2. Pénztári számadás megvitatása, 3. Indítványok tárgyalása. Kélt Maros-Vásárhelyt, 1903 április hó 10-én. *Kovácsy Miklós* apát, főesperes, tiszteletben először. *Ósich István*, jegyző.

Meghívó. A Kassai vidéki róm. kath. tanító-egyesület Kassai központi rendes közgyűléset f. évi április hó 28-án délután 4 órától kezdődően Rozsnyón a róm. kath. népiskolájának tagja megtartani, melyre a tisztelettagtárs és a többször jelenés urakat, valamint a nevelés és tanügy barátait van szerencsénk tisztelettel meghívni. A gyűlés tárgyai: 1. Elnöki meghívó, 2. Gyakorlati tanítás mind a két iskolában, 3. Gyakorlati tanítások bírálatja és módszertani vitaközös, 4. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és jóváhagyása, 5. A pályák, valamint a szabadon választott tettek felolvasása és az előbbieknél beszéde, 6. A közkeletű tanítók közötti nézetrendszeres czéljából megindult mozgalom megbeszélése, 7. Indítványok, 8. A jövő gyűlés helyének megválasztása, kélt Abony-Enyiczken, 1903 április 15-én. *Hosaink Endre*, köri elnök. *Zsemhagy István*, párti jegyző.

Meghívó. A Ságvár-Karad egyh. ker. róm. kath. tanító-egyesületi rendes tavaszi közgyűléset f. évi május hó 12-én 8-kor a róm. kath. elemi iskola helyiségében tartja meg, melyre az egyesület rendes, tiszteletbeli, pártos tagjai és a nagykeresetű tanítványok tisztelettel meghívóttak. **Targysorozat:** 1. Reggel 8 órákor szentmise, 2. Elnöki megnyitóbeszéd, 3. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és jóváhagyása, melyet egyben követ a tagok megjegyzéseinek felolvasása, 4. Frieck János zsehr. tanítványok ur szabadon választott tetteinek gyakorlati előadást tart, 5. Szegedy József endrédi osztálytanító ur felolvasási part a következő tételből: a) phosfornitrikát alkalmazásáról, b) A dolgozatok megvitatása, 7. Az alsóvárosi választókerület területén működő helyesítő és községi tanácsok memorandumához hozzájárulás megbeszélése és végrehajtó bizottság választása, 8. Elnök úr jelentése, 9. Pénztár megvizsgálása és évi számadás, 10. Tiszteletbeli lemondása és újak választása, 11. Dolgozatok kiírása a jövő gyűlésre, 12. Indítványok a jövő gyűlés helyének meghatározása, S. Külti, 1903 április hó 8-án. *Tóth István*, egyesületi elnök.

Tanszer-kiállítás. Az *Erzsébetvárosi erdélyi egyházmegyei esperesi kerület* érdemes egyházi tanfelügyelője Avedik Lukács főesperes töltésében többszörhözta Nagy- és Kis-Küküllő, Szeben vármegye almai és kath. tanító-egyesületek elnökeit, hogy az 1893-ki erzsébetvárosi tanszerkiállítás alkalmával tartott három vármegyei tanító-egyesületek közgyűlésén hozott határozat alapján, egyesült erővel 1904. évi tavaszán egy újabb tanszerkiállítás rendezésére és a czélból, t. e. ápril hó 15-én Erzsébetvárosra érkekezetre gyűljenek. Az életrevaló eszmét örömmel és lelkesedéssel fogadták és határozattalag elvben csatlakoztak a f. évvel ezelőtt hozott határozat újabb föllevevítéséhez. És a legbámulatosabb az egészben az, hogy ezen kizárólag katolikus tanfőfűtől származott s megpendített eszmét kizárólag az állami és az ev. luth. tanítóegyesületek pártolják, míg a hivatott kath. szebeni tanító-egyesület jegyzőkönyvi határozat alakjában bejelentette a nem csatlakozását. Ez utóbbi annál inkább sajnálatra méltó, mert hisz a kies Erdélyben hajdan az ily irányú kiállításokat mondhatni kizárólag a szebeni kath. egyesület rendezte és kezdeményezte. Így 1883. és 1893-ban oly fényes kiállításokat rendezett, hogy az elismerés zászlaját egyedül a szép múltú szebeni tanítóegyesület lobogtathatta, mert csakis tőle lehetett tanulni lelkesülni és dolgozni; most azonban lelépett a szereplés színpadáról és úgy látszik letéve a zászlót, az államiaknak adta át a szereplést, mert arra vall a leszerelés. Ily cselekedet pedig nagyon is elszomorító, mert a kezdeményezőt, egyházi férfit hagy eszerben, holott ép a katolikus tanterők volna hivatva erkölcsleg és szellemileg pártolni és támogatni oly eszmét, melynek katolikus színezetet akart kölcsönözni Avedik egyh. tanfelügyelő. Tüntető

távolmaradásuk okát nem tudjuk, de nem is kutatjuk, de szégyenpir futja be arczunkat, midőn az államiak és ev. luth. felekezeti tanterők megjegyzéseit le kell nyelnünk a nélkül, hogy a szebeni kath. egyesületet védeni tudnánk. Ily eljárás nem hoz a kath. pedagógiának dicsőséget! Mi, kik esekély számban képviseljük a kath. pedagógiát, alig fogjuk kivinni a tanszerkiállítás katolikus színezetét, mert nagy az ellentábor — így újra megverődünk — és ezen vereség tájadalmas, mert eszerben hagytak azok, kik hivatvák volna támogatni.

IRODALOM.

Budai históriák. Két kötet. Irta *Tarczai György*. Budapest, a Szent-István-Társulat kiadása. Családi Regénytár 28. és 29. kötete. A czimbéli két kötet elbeszélés a Szent-István-Társulat Családi Regénytárának legfrissebb újdonsága s ezen életrevaló és hasznos vállalatnak már 28. és 29. kötete. A Családi Regénytár a keresztény családoknak máris kedves olvasmányát képezi. A Budai históriák nem összefüggő, de mégis összetartozó események sorozata. A magyar nemzet egyik dicsőséges és viharos korának sok költőiséggel és hűséggel megrajzolt képe különféle, változatos tartalmú elbeszélések keretében. Az elbeszélésekben foglalt események színhelye a régi Buda és környéke. A sorozat a külfönből hazaköltözött királyok első alakjával, a cseh Venczellel kezdődik. A milyen rövid és tűnékeny volt az ő uralkodása, oly gyorsan vezet bennünket az írő Károly Róbert, majd Nagy Lajos uralkodásának fényes eseményei közé. Majd ismét Zsigmondnak, Albert és Ulászló uralkodása következik a Hunyadi-ház emelkedésének a feltüntetésével. A második kötet legnagyobb része Hunyadi Mátyás dicső korszakának van szentelve. E kötet vége felé előadott elbeszélésekben látjuk, mint halványul el rohamos gyorsasággal a Mátyás alatt fölragyogó magyar dicsőség fénye s a budai hegyek közt levő pálos kolostor panaszos orgonahangjaiban, mintha a mohácsi vész miatt való országos jalkiállítás és a török martalóczoktól fogságba hurczolt rabok sivalkodása ütne meg fülünket. E hosszú korszak rajza egyes kisebb önálló elbeszélések keretében van beleillesztve, a melyekben helyet talál a korszaknak minden buja, baja, dicsősége és nevezetesebb szereplője. Olvasásunk közben ott találjuk magunkat Károly Róbert és Nagy Lajos pompázó fényes udvarában és szente meglevenedik előttünk az ország fővárosának akkori olaszos műveltsége; majd Zsigmondnak kiesapongó viselkedése és léha udvara tűnik föl előttünk; élénk varazsolódik Mátyás király olasz és magyar tudósaival, daliás vitézével, a királynak udvarló idegen követekkel s a népek hozzá igazságért forduló egyszerű fiaival; végre élénk táru a Dobzse László és II. Lajos álfenyű udvara és az akkori Magyarország széttűllő tarsadalmá. Tarczai egyik másik elbeszélése igazi remek korrajz (Kronika Verner Lászlóról, A flagellánsok, Diadalmak ünnepe, A királyi Madonnája, Kinizsy buja, A könyvtáros leánya) és általa-ban véve valamennyi könnyen bolyó kerekded elbeszélés, mindvégig érdekes és gyönyörködtető. A nyelve mindenütt töszövényes magyaros, gyakran költői szárnyalású. A Családi Regénytárnak e két köteté jóval felülemelkedik a más elbeszélő darabok irodalmi színvonalán mind a költői alkítás, mind nemes erkölcsi fölfogás tekintetében. Egy-egy kötet ára egész vászonkötésben egy korona. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/b.

Beküldetett. A *Bajai vidéki róm. kath. tanító-egyesület reformja*. Irta Novota István róm. kath. tanító *Baján Igen* alapos munkálat s nemesak az illetékes egyesület tagjának, hanem a magyar kath. tanítóság minden tagjának ajánljuk, hogy tanulmányozzák ezt a művet, mely tökélyképét adja az életerős egyesület szervezetének. *A reformtervezet vázlata:* I. Az egyesület területén levő három esperesi tankertület alapján, három körre osztatták: a bajai, almási és szántóvái körre. II. A megosztás szükségességéről magával hozza a közigazgatás új beosztását. A terve-

zet igazgatását az eddigi középpont intézi. A középponti igazgatásban 4 szerv működik: 1. a tisztikar; 2. a középponti bizottság; 3. a nagy választmány; 4. Kiegészítő szerv az állandó bíráló-bizottság. A kör igazgatást teljesíti: a) a tisztikar; b) a választmány. III. A megosztással együtt jár a könyvtár elosztása és a pénzüri kezelés reformja. IV. A működés továbbra is a Petrovácz-féle munkarend alapján történik. Csak a tételrendről szóló 2. és 10. §-a nyer némi módosítást, illetőleg világosabb meghatározást és pedig a) a tételek mennyiségére; b) ezek minőségére nézve. V. E rendszer által szabályozott működés súlypontja az espereskerületi körökre esik. Az érdemleges munka tehát a köri gyűlésé; a közgyűlésé jobban a dísz s a körök munkájának számonvétele. Kör- és körgyűlés évenként egyszer tartatik. Az utóbbi vandorgyűlés. Ez az öt pont képezi a reform gerinczet. Ebben van az egyesület reneszánsza. Megvalósulásuknak az alapszabályok revíziója alapján kell történnie. A tervezet ezen főpontjai kiegészítésére még egyéb pontok is szolgálnak, melyek igen almasak arra, hogy az alapszabályok illető reformja által elézolt kibontakozás és illetőleg fejlesztés sikere érdekében hathatósan közreműködjenek. Ezek: 1. a fuvar- és napidíjak pontos kiszárgaltatása; 2. a munkakedv emelésének tényezői; nevezetesen: a) a papság lelkes közreműködése a tanítótestület szellemi életének intézésében; b) a pályadíjak hatásainak rendszeresebb kihasználása; c) indirekt tényezőként a rendő hatásaival érvényesülő espereskerületi hivatalos tanítógyűlések a tanügyi szervezetből való kiküszöbölése. Ezen pontok realizálása külső tényezők (egyházmegei és község hatóságok) hozzájárulását, erkölcsi és anyagi segítséget is igényli. Ezek kijáráshoz több memorandumot tervezek; és pedig: egyet a fuvar- és napidíjak ügyében az egyházmegyei hatósághoz és egyet a községi előjárásokhoz; egyet a Lichtensteiger-alapítvány kamatának pályadíjak czéljából való átengedése iránt az érseki hatósághoz; és egyet az espereskerületi hivatalos tanítógyűlés megszűntetése, illetőleg beleolvasztása végett ugyancsak a főtanhatósághoz. Megrendelhető Novoth István kath. tanítónál Baján.

Uj vármegyei térképek. A Lampel-Wodianer udv. könyvkereskedés kiadásában érdekes új megyei térképek jelentek meg. A térképeket — Zemplén vármegye, Zala vármegye, Pozsony vármegye és Nógrád vármegye — a nemrég elhunyt Hatsek Ignác kir. térképész rajzolta. Jelentős újítás az e térképeknek a szemponthoz egyedül állanak, hogy a vármegye fontos és részletes térképet, mely járásokat külön színekkel tünteti ki, a megye több városainak számos képe s gazdasági és ipari életének jellemző termékeit veszik körül. Ez az ábrázolás rendkívül tájékoztató szemléltetése az egyes vármegyéknek. Zemplén vármegye térképén például a következők: Sátoralja-Ujhely, Rákóczi vár, szeszgyár, cukorgyár, ásvány, víz, bor, gabona, opál, szén, méz, dohány, gyümölcs, kukorica, malomkő, dísznő, juh, vasút, gőzhajó, halászat. Zemplén vármegye térképe 60 fillér, Zala 60 fillér, Pozsony 60 fillér, Nógrád 40 fillér. Minden nap külön is megrendelhető a kiadó czegnél.

VEGYESEK.

A kath. tanítók országos bizottsága és a hazai kath. tanító-egyesületek. A kath. tanügyi tanács határozatából, a kath. tanítók országos bizottságának egyházi elnöke, *dr. Steinberger Ferencz* apát-kanonok fölhívást intézett a hazai kath. tanító-egyesületekhez, melyben azt kéri, hogy az érdekelt egyesületek kerületük képviselője útján intézzenek a képviselőházhoz lapunk első helyén közölt kérvényhez hasonló folyamodást. Egyben arról is értesít és megnyugtatta a kath. tanító-egyesületeket, hogy a kath. tanítók ezen mozgalma a nagymélt. püs-

pöki kar tudomásával történik. Kérvényünket Csernoch preláus-kanonok képviselő volt szives a képviselőházhoz benyújtani.

Füssy Tamás, kiváló történész és perjel, meghalt. Halála nemcsak a benzés-rendet ejti gyászba, hanem az egész ország tudományos, különösen katolikus tudományos világát is. Számos alapos és lelkiismeretes munka, nagyobbabású történelmi mű, számtalan politikai, társadalmi czikk jelzi azt az utat, melyet hosszú életében befutott. Elhunytának hírére a Szent-István-Társulat palotájára kitűzték a gyászlobogót s a Társulatot a esütörtökön délelőtti 10 órakor Zala-Apátn végebe ment temetésen Kaposi József igazgató képviselte. A Társulat közszert küldött a ravatalra ezzel a főhírással: „duszonöt éven át volt igazgatójának — Hálas kegyelettel a Szent-István-Társulat.

Felhívás a Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége érdekében. A Magyarországi Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége eddigi működésével is bizonyoságot tett arról, hogy nagyfontosságú feladatait komoly, kitartó munkával, igazi lelkesedéssel akarja megvalósítani. A keresztény szellemű krajezáros újság megindítása, a katolikus könyvjegyzék, a keresztény mértékességű lapok, a katolikus ifjúsági egyesületek érdekében megindított akció, a lil. Országos Katolikus Nagygyűlés rendezése stb. mind bizonyítékai az Országos Szövetség tervszerű, czélutudatos, komoly munkájának. Nagyon természetes azonban hogy az Országos Szövetségnek ezen alkotásokhoz, az egész országra kiterjedő mozgalmak vezetéséhez nagymérvű anyagi eszközökre van szüksége, hogy hivatásának megfelelőhessen, czéljait megvalósíthassa. Mithogy pedig a tagsági díjak egymagukban ezt az anyagi támogatást az Országos Szövetségnek meg nem adhatják, az Országos Szövetség igazgatótanácsa elhatározta, hogy nyilvános gyűjtés útján egy alapot fog összehozni az Országos Szövetségnek munkájának folytatására. Bizalommal kérjük tehát mindazokat, kik a hazánkban annyira fontos katolikus társadalmi tevékenység iránt érdeklődnek, kik a keresztény Magyarországiért folytatott munkánkat segíteni, előmozdítani óhajtják, hogy illérellel a Katolikus Egyesületek Országos Szövetségének alapjához hozzájárulni sziveskedjenek. A szives adományok irodánkhoz (Budapest, IV., Molnár-u. 11.) küldendők. A legkisebb adományt is hálas köszönettel fogjuk venni és hírlapilag nyugtazzuk.

A kultuszminiszter az alkoholizmus ellen. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter legközelebbi rendeletet ad ki, melyben utasítja mindenfokú iskoláknak igazgatóit, hogy az olvasókönyv, az az egészségtan, az embertan, a tanítónépzőintézetekben pedig a neveléstan tanítása fonalán világosítsák föl, oktassák ki a tanuló ifjúságot az alkoholizmusnak az emberi szervezetre gyakorolt gyilkos hatásáról. A miniszter egyidejűleg figyelmezteti a tankönyvírókat, hogy a rendelet kibocsátása után megjelenő iskolai olvasókönyvet, egészségtant, embertant és neveléstant iskolai használatra engedélyezni nem fog, ha az alkoholizmus ellen való mozgalmat egy-egy olvasmánnyal szolgálani nem fogják, vagy az alkoholizmus káros voltát erkölcsi, anyagi, egészségügyi és gazdasági tekintetben, a növendékek szellemi fejlettségének fokához mérten és az illető osztály tantervéhez alkalmazkodva, kellőképen meg nem világítják. A rendelet egyaránt szól a fiú- és a leányiskolákra, tehát a legveszélyesebb harcot jelenti az alkoholizmus ellen az egész vonalon: az elemi iskolától kezdve föl az egyetemig.

Szerkesztői üzenetek.

Mély tisztelettel kérjük a kath. iskolaszékek főtisztviselőit, hogy a megüresedett tanítói, tanítónői és óvodai állásokat a **„Nepnevelő”**-ben, mint a latin és görög szertartású népoktatási intézetek hivatalos közlönyében hirdessék. Cím: **Nepnevelő kiadóhivatala, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28., Szent-István-Társulat.**

V. I. A közreműködést a jövőben is örömmel fogadjuk. — Sz. I. A beosztásunk kimaradt. — W. R. Tegyen mindkét cseresztést az iskolásokhoz és kérje, hogy az iskolások között legyen közte a gyermekkorúak erkölcsi felületi befolyező rossz szokás megakadályozására. — H. E. Közvetítettük. — Sz. R. A római bizótt teendőket megbeszéljük. — B. M. A tudósítást köszönjük. Készséggel, máskor minden a Lantóság jogos igényeit öszintén támogatjuk, közelebbünkön hiven a nemzeti közoktatás előmozdításán dolgozunk. — T. I. Közvetítettük. — W. M. Az egyházmegyei ötanfelügyelőség útján nyújtsa be kérvényét. — Sch. J. Levélben feleltünk. — Z. L. A beküldött iratokat közvetítettük. — Sz. F. A hozzászólás beérkezett. Köszönjük. — D. Gy. Levélben feleltünk. — U. G. Beérkezett. Polhasználjuk. — O. Már egy hasonló tárgyú közlemény kiszedve közlésre vár. — A. M. A tanzerköltség ismertetését a jövő számban megkezdjük.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A leányvári Esztergomi megyei róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma: 14 kat. hold szántóföld, melynek használatértéke 300 kor.; egy-egy részül a község szántja. Készenléti díj: kegyuraságtól és községtől: 254 kor.; ismétlődő oktatásért: 40 kor.; stola, ostromlás, öltözék és alapítványi szentmisék, ezeken 100 kor. Megfelelő korpótlék és esetleg egyházi segély. Terményekben: 1984 hektoliter rozs, 2 szeker szalma, 22 1/2 köbméter szén, tűzifa, melyből tartozik egy tartalmat tartani. Kert szobából álló lakás, melléképületekkel. Kérvényes: titás. Felzáró Lipót tankezelő esperes érkező szombat. Dorogra, Választás április 27-én délelőtt. Személyes megjelenés kívánatos. 105 1—1

Egri érseki megye.

A tiszalöki (Szabolcs-megye) kántortanítói állásra pályázatot hirdettek. Javadalma: két szoba, konyha, kamara, pincze, felhőzlő, serfőzlő, bejáró és hátsó kert. Városból közel 19 katasztrális hold föld, 8 darab szarvasgyűrűvel legelőtési jog, melyeknek évi bérossága 600 kor. Tándj 20, párbér 160, stola 80, államségély 100, a Fischer-utóból 80 korona. Összes jövedelem 1160 korona. Kötelessége: az állam iskolában tanítani, minden kántori feladatát végezni. Kérvényhez csatolni kell: keresztlevelet, önként által állított szabad állapotú bizonyítványt, tanítói önélevet, működési és erkölcsi bizonyítványokat mindazon helyekről, ahol az illető alkalmazva volt. Pályázati határidő: május 14. Választás ugyanakkor. Személyes megjelenés szükséges. A kérvények 15h-ig. Dömötör György iskolaszéki elnökhöz küldendők. 104 1—2

Pályázat Domaháza (Borsódm.) kántortanítói állására május 2-ig. Javadalma: megfelelő lakás, melléképületekkel: 6 hold föld bedolgozva; 12 öl tűzifa beszállítva; seves széna, természetbeni párbér 550; tándj 240; stola 80; alapítvány 80 korona. Felszerelt kérvények plébániai karantálhoz Domaházára küldendők. u. p. Felsőhangony. 106 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Zníováraljai (Turóczm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek április 20-ig. Jövedelme összesen 1120 korona. Tanítói jövedelem 655 kor. 28 fl. Kántori jövedelem: 470 kor. 72 fl. Egyminit készpénzben stólaival 788 kor. 26 fl. 32 mérő rozs és árpa = 172 kor. 80 fl. 32 m. búcsfa = 144 kor. Földek katasztrális jövedelme 20 kor. 24 fl. Tisztesseges lakás. Tannyelv: magyar, tót. — Kérvények Bemsek Imre esperes iskolaszéki elnökhöz nyújtandók be. 101 1—1

Munkácsi egyházmegye.

Az alsó-vereckzei gör. kath. énekélsz-tanítói állásra pályázat hirdettek. Az állomás jövedelme: 1. Négy szobából álló kitért lakás. A lakásból egy szobát mindig bérbe kiadhat. Kamara, pincze és igen jó karban levő melléképületek. 2. 21 kat. hold elsőosztályú föld; 3. 20 szekér tűzifa. 4. 20 köböl zabpárbér. 5. a hitközségtől 212 korona. 6. A kegyúrtól kántori deputatum címén házhoz szállítva: a) 23 hl. buza; b) 66 hl. gabona; c) 11 hl. zab; d) 55 mm. széna. 7. 12 drb marhára legeltetési jog. 8. Stóla. 9. Államségély = 380 korona. 10. Ötöd-éves korpótlék = 100 korona. 11. A hitelszövetkezettől a könyvelői teendők végzéseért az első hónapban 10 kor., későbbben 14 kor. A kántortanítónak kötelessége az iskolásgyermekeket és a felnőttek közül az alkalmassággal az egyházi énekekre tanítani és velők a templomban énekelni; továbbá a hitelszövetkezettől a könyvelői teendőket végezni. A pályázni öhajító kántortanító urak felkértemek, hogy f. évi május hó 6-án reggeli 2/4 9 órakor a felekezeti iskola tantermében sziveskedjenek megjelenni, magukkal hozván a gróf Schönborn Buccheim Károly úr ö föméltségéhez, mint kegyúrhoz címzett folyamódványaikait a szükséges mellékletekkel együtt. Alsó-Vereckze (Bereg megye), 1903. évi április hó 10-én. Halaktólcs Bertalan, esperes-lelkész. 102 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A bronyistyei (plébánia Papradnó, Trenecsém.) róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetés: a hitközségtől 590 kor., államségély 210 kor., tűzifa 24 kor. s melléképületek a lakás mellett. A választás napja f. é. április 22-én. Mendl Ignác lelkész. 100 2—2

Csererek. Cserélőnek állására való tekintet nélkül. Bácskai szab. kir. városban működöm mint kántortanító, 2300 kor. készpénzletéssel. Cserélő köteles ingatlanomat megváltani. Levelek Mosse Rudolf hirdetési irodájába Budapestre intézendők. 103 1—3

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállító, a Szentisr lovagja, a Ferencz József-rend lovagja.

A pánsi és bécsi világhírlások stb. helyről kitértve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csörendszert (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 90 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legméréskeitebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jókarban tartása méréskeitebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.